

4. 11. 1943.

Nyheterne 2/11-1943:

Det er først og fremst resultatet av tremaktskonferansen i Moskva som i øyeblikket fanger verdens interesse. Utenriksministrene Eden og Cordell Hull har sendt ut to erklæringer i forbindelse med den heldige avslutningen av konferansen. Eden uttaler således at møtet har skapt grunnlaget for et varig samarbeide mellom stormaktene, både under og etter krigen. Det har likeledes bygget de første delene i et internasjonalt samarbeids-maskineri. Cordell Hull sier bl.a. at konferansen er innledningen til bedre forståelse og samarbeide, og til planleggingen av en ny og bedre verden.

Den britiske avisen Evening Standard skriver at konferansen bærer et håpets budskap til Europas undertrykte nasjoner, mens New York Herald Tribune skriver at konferansen er et like knusende slag mot Tyskland som nederlaget ved Dnjepr og luftoffensiven på Vestfronten. Tysklands håp om splittelse mellom de allierte er gjort fullstendig til skamme. Moskva-avisen Isvestia uttaler at fienden er tildelt et nytt sviende slag og at de store demokrati nå marsjerer sammen for frihet og trygghet, mens Pravda fremholder at alle frihetselskende folk vil hilse resultatet av møtet med entusiastisk begeistring.

Stockholmstidningen gir uttrykk for den oppfatning at Moskva-møtet er det første virkelige skritt i retning av varig fred, og Dagens Nyheter fremholder at det siste kapittel av "Mein Kampf" nå blir skrevet.

Den tyrkiske president İnönü har i Ankara holdt en tale til Nasjonalforsamlingen hvori han bl.a. sa at Tyrkia ønsker verdensordening på grunnlag av ærlig samarbeide. I løpet av krigens fire år har Tyrkia hatt mange vanskeligheter å kjempe med, men er beredt til nye ofre i arbeide for en bedre verden. Det meldes for øvrig fra Ankara at den tyrkiske utenriksminister Fene menjoglu skal reise til Kairo for å konferere med utenriksminister Eden. Også den britiske ambassadør i Kairo skal delta i forhandlingene.

Tyskernes første reaksjon på Moskva-konferansens avslutning var i mangel av andre argumenter å forsøke å latterliggjøre møtet. I Finland spør avisen Svenska Pressen om Finland blir betraktet som en av Tysklands vasaller. Avisen minner i den forbindelse om at landet ikke har noen avtale med noe annet land.

De seneste meldingene fra Østfronten forteller at russerne har oppnådd nye glimrende resultater. I syd har sovjet-troppene således kjempet seg frem til, og har passert Perekop. De er nå på marsj inn på Krim, hvor Armjansk, 80 km. syd for Perekop er inntatt. En annen kolonne som opererer lenger øst marsjerer også inn på halvøya og har erobret Salkowo, sydvest for Genitsche Foruten tyske soldater, står det også ca. 30.000 rumenere på Krim. Disse er nå henvist til å rømme halvøya sjøveien. En slik tilbaketrekning vil imidlertid i høy grad bli vanskeliggjort av det russiske luftvåpen og Svartehavsflåten som er fienden fullstendig overlegen. Om kampene ved Dnjeprs nedre løp meldes det at russiske kolonner bare står 50 km. fra Cherson ved elvens utløp. Litt lenger nord er avdelinger av den Røde Armé allerede kommet over Dnjepr. Fra Dnjeprbuken meldes det at sovjet-troppene har hatt ny fremgang, til tross for økende fiendtlige motaksjoner. Ved Krivoi Rog fortsetter tyskernes resultatløse motangrep.

Om kampene i Italia melder dagens allierte kommunike om fortsatt fremgang for 5. amerikanske armé i vestevanittet. Fienden er drevet ut av en rekke stillinger. Montgomery's 8. armé opprettholder sitt press, og har vunnet nytt terreng på den sydligste del av fronten. Allierte fly har fortsatt et omfattende angrep mot mål i kampsone og bak fronten. Flottestasjonen Spez på vestkysten var et av målene, samtidig med at to mindre havner ved Adriat havet blev bombet. 2 tyske fly blev slått ned under et fullstendig resultatløst angrep mot Neapel. 2 allierte maskiner savnes etter operasjonene.

Nyh. t. nr. 3/11-43:

Dagens kom unike om kampene på Østfronten forteller om enestående fremgang for sovjet-troppene i sydavsnittet. Russerne står nå bare 40 km. fra den viktige byen Kherson. I løpet av siste døgn er ikke mindre enn 70 byer blitt befridd på Hogaissk-steppen. Blant disse Kachowka som ligger ca. 65 km. fra Kherson ved Nedre Dnjeprs smaleste punkt. Igår foretok den Røde Armé krigens mest omfattende fremrykking på en dag. Det blir opplyst at store mengder tyskere er omsinglet i en trekant som begrenses av en linje fra Kachowka til Perekop, av Svartehavskysten og av Dnjeprs nedre løp. Under kampene om Kachowka druknet tusenvis av tyskere i Dnjepr under et fortvilet forsøk på å komme over elven mens de var utsatt for intens ild fra det russiske artilleri. Siden Melitopols fall for ti dager siden har sovjet-troppene i sydavsnittet foretatt en fremrykking på 240 km., d.v.s. den hurtigste fremrykking under hele krigen. Etter erobringen av Perekop og Salkowo er nå aksstyrkene på Krim fullstendig avskåret landveien og den Røde Armé rykker stadig lenger inn på halvøya. En tysk militærmann i Berlin uttalte for øvrig igår at den tyske overkommando ikke ser noen grunn til å evakuere Krim. I Dnjeprbøyingen har russiske styrker avvist nye fiendtlige motangrep.

Det amerikanske utenriksdepartement erklærer at vedtaket på Moskva-konferansen har samme gyldighet som en traktat. Den behøver imidlertid ikke ratifiseres, men gjelder som en utøvende overenskomst. I forbindelse med Moskva-møtet uttaler Røde Stjerne at først nå vil Tyskland få føle Vestmaktens og Russlands fulle slagkraft. Daily Telegraph betegner den tyske påstand om at Vestmaktene skulle ha "utlevert" Europa til Sovjet som det rene vrøvl. Den russiske regjering er fullstendig klar over at ingen varige grenser kan bli trukket med mindre det rår full overensstemmelse mellom de land det gjelder. Svenska Dagbladets korrespondent i Bern skriver at Moskva-erklæringens behandling av Østerrike har vakt den største oppmerksomhet der. Ubekreftede meldinger forteller om demonstrasjoner i Wien og andre byer. Det opplyses at SS-styrkene i Østerrike er blitt betydelig forsterket og at Himmler har sammenkalt forskjellige sakkyndige for å drøfte den situasjon som er oppstått. Et kommuniqué fra Luftministeriet forteller at den største styrke tunge amerikanske bombefly som har vært på vingene over fiendtlig område idag rettet angrep mot mål i Nordvest-Tyskland. Bombeflyene blev eskortert av store styrker amerikanske jagere. Det foreligger ennå ingen detaljer om toktet. Middelstore amerikanske bombefly støttet av britiske Spitfires har bombet en tysk-kontrollert flyplass i Frankrike. 1 fiendtlig fly blev skutt ned over England igår. Det opplyses at allierte fly i løpet av oktober slapp 18.500 tonn bomber mot tysk eller tysk-okkupert område. I samme måned blev det i U.S.A. fremstillet 3.620 fly inklusive det største antall tunge bombe-maskiner som er bygget i løpet av én måned.

Det meldes idag at amerikanske bombefly fra baser i Middelhavsområdet har rettet et overordentlig kraftig dagangrep mot Messerschmidt-fabrikken i Wiener-Neustadt. Fotografier viser at anleggene blev meget alvorlig skadet. De amerikanske flyene måtte kjempe seg igjennom en spesielt kraftig luftvernild og blev dessuten møtt av store mengder tyske jagere hvorav 30 blev skutt ned. Dannelsen av 15. amerikanske flystyrke i Middelhavsområdet vil bety at angrepene mot Syd-Tyskland og Balkan-landene vil øke i uanet omfang. Også mot mål i Italia er det rettet nye kraftige angrep. Det er gått spesielt hardt ut over kommunikasjonene. Også Romas havn, Chevitavecchia, har vært utsatt for angrep. Under operasjonene er 37 fiendtlig fly blitt skutt ned, mens 6 allierte maskiner er gått tapt.

Om kampene til lands melder dagens kommuniqué at såvel 5. som 8. armé har hatt solid fremgang langs hele fronten i Italia til tross for inbitt fiendtlig motstand.

Det brygger opp til en politisk krise i Italia, idet representanter for de demokratiske partier nekter å samarbeide med Badoglio med mindre kongen abdiserer. Badoglio har forelagt dette for Victor Emanuel. Det tales nå om et regentskap for kongens 6-årige sønnesønn, prinsen av Napoli.

Den nye presseklubben.

Som det har fremgått av dagspressen blev det lørdag åpnet en såkalt "presseklubb" i Oslo. Klubben har sine lokaler i Klingenberggt. 5. Vi vil imidlertid få lov til å komplettere avisenes referat av den festlige åpning med noen opplysninger som visstnok egentlig ikke er eilet til offentliggjøring. Med hensyn til de ry-invidde klubblokaler så er disse meget smakfullt utstyrt. På veggene henger bl.a. en rekke malerier av gamle norske mestre. Disse kunstverk er av professor Onsager utlevert fra Nasjonalgalleriets samlinger (). Ved den festlige åpningen lørdag var som bekjent "ministerpresident" Quisling til stede. Han kan imidlertid ikke ha følt seg særlig trygg. 21 mann av hans "garde" var nemlig plassert i Chat Noirs lokaler i samme bygning. En av presseklubbens æresgjester var for anledningen en herr Brühl som bragte hilsener fra Berlin. Under sitt opphold i Oslo har Brühl bodd på Grand hotell hvor han mer enn en gang er blitt båret døddrukken på sitt værelse. I det hele tatt er det ingen som har sett ham edra under hans opphold i Oslo.

Men tilbake til "presseklubben". Menuen på åpningsmøtet var slik at våre tenner løper i vann bare ved tanken. Til å begynne med blev det servert cocktails i mer enn tilstrekkelige mengder. Det blev så bragt inn røkelaks med spinat hvortil man drakk en rhinskvin av førsteklasses årgang. Som hovedrett blev det servert kylling etc. etc. med en utmerket rødvin. Deserteren stod ikke tilbake for de andre rettene, idet den viste seg å være fløte (!)-is. Isen blev rytt sammen med en førsteklasses sherry. Etterpå blev det servert ekte kaffe med cognac og/eller liker. Vi må innrømme at denne menuen forbauser oss litt, selvom vi er vant til det utrolige i retning av fråtsing på nazi-hold. Imidlertid trodde vi at en presseklubb skulle være et åndelig forum og ingen arena for kulinarisk akrobatikk, spesielt ikke en tid hvor nazi-myndighetene finner det nødvendig å stoppe pakkeforsendelsen til norske politiske fanger i Tyskland under hensyntagen til forsyningssituasjonen her hjemme. Fråtseriets yppersteprest var den ny-utdannede hotellmann Einar Rose som fungerte som hovmester. Det er klart for enhver som så ham i virksomhet at en mann som opptrer så servilt overfor nazi-pampene selv må være nazist, eller i det minste grovt stripet.

På grunnlag av hva man hittil har sett av "presseklubbens" virksomhet er det grunn til å anta at den er blitt dannet først og fremst for å gi de nazistiske pampene ennå en mulighet for å tilfredsstille sin grenseløse nydelsessyke og sitt utrolige fråtseri.

Asylretten og utlevering av krigsforbryttere.

Ovennevnte spørsmål blir nå om dagen diskutert mann og mann imellem, og til belysning av problemene som vil opstå hitsetter vi utdrag av en artikkel som den kjente norske jurist høyesterettsadvokat Anæus Schjødt, p.t. Sverige, har skrevet i Gøteborgs Handels- og Sjøfartstidning.

"En vidstrakt asylrett er en menneskelig verdi som det er grunn til å våke nidkjært over. Enhver som studerer asylrettens og flyktningssakens historie må bli grepet ikke alene av spørsmålets voldsome omfang rent tallmessig sett, men ennå mer av den sum av ulykker og forsyndelser som han får innblikk i, særlig i andre land enn de nordiske. Feltet er så rikt, at selv en slik ting som at Tyskland ved våpenstillstanden i 1940 tvang Frankrike til å utlevere sine ti tusener av politiske flyktninger sikkert er glemt nokså fort av de fleste.

Men gjelder det å våke over asylretten så langt moderne rettsprinsipper og hensynet til menneskeverd tilsier det, så er det også en annen ting som ikke må glemmes: Man må ikke godta at asylretten mer enn noen annen rett vrenses om til karikatür, slik at den gir folkerettslig beskyttelse endog for dem som har trådt folkerett, andre lands rett og avgjørende menneskelige hensyn under føttene. Også her er sunn menneskeforstand og naturlig rettsfølelse det beste korrektiv, ved siden av hensynet til verdens utvikling og fredens fremtidige bevarelse.

4.

... Det gjelder å løse spørsmålene om utlevering og straff etter en rent forstandsmessig vurdering på basis av historiens lærdommer og ut fra det syn, at ingen anstrengelse og ingen ubbhagelighet er for stor når det gjelder å trygge verdens fremtid og at vi alle plikter å yde vårt. Det er viktig at men i dette arbeide hverken krenker folkeretten eller annen rett. Det verdifulle ved asylretten må ikke rives ned, men rettsbevisstheten må heller ikke krenkes ved at en rett for den forfulgte blir en beskyttelse for den som har forfulgt og kronket hensynsløst. Det er forståelig og riktig og i overensstemmelse med en av asylrettens grunntanker, at et land før det går tid utlevering, vil føle seg overbevist om at en virkelig og fair rettsbehandling vil finne sted, men det er ikke grunn til å vise ømhet som går så langt at den blir en særbeskyttelse for forbryteren. Det er av betydning å vise litt fantasi for det forferdelige som er forbrutt, selv om dette selvfølgelig er vanskelig hvis man har stått utenfor, og særlig hvis man er blitt planmessig beskyttet mot skrekk-skildringer i år hvor skrekkhandlingene har satt sitt preg på tiden.

Sett på by'n uten NS-merke.

Vi kjenner alle til at professor Birger Meidell som nå er direktør for Norges Brannkasse hører til de mer fremtredende nasister. Professoren og direktøren har også inntil det siste båret sitt medlemskap til syne @ form av partimerke på dress eller frakk.

Forleden blev han imidlertid iaktatt i byen uten merke, og dette til tross for at fylkesfører Rolf Holm på et tillitsmannsmøte som nylig blev holdt i Klingenberg i Oslo meget skarpt påtalte denslags unnskyldhet blant partimedlemmene. Er Meidell også begynt å "ro" tro?

Vi erfarer at endel av jernbaneløpene på Thamshavn-banen i Nord-Trøndelag blev ødelagt ved en eksplosjon natt til siste søndag. Det er i den anledning tatt 100 gissler i Trondheims-området.

Desseverre hadde det sneket seg inn en kjedelig trykkfeil i vårt forrige nummer idet vi opplyste at nazi-ordføreren i Oppegård het Bøhler. Hans navn er imidlertid Sverre Böhmer. Vi håper at ingen av familien Böhler har vært utsatt for ubehageligheter i anledning av vår feiltagelse. Vi ber i så fall meget om unnskyldning.

Universitetsstriden.

Det blir ingen eksamen ved det historiske fakultet i år. Professor Sverre Steen og dosent Johan Schreiner sitter nemlig fremdeles arrestert og noen andre er det ikke som kan eller vil forestå eksamen. 40 studenter skulle i år gå opp, men blir altså forhindret herfra.

Nytt medlem av "roklubben".

Vi erfarer at den berømte NS-angiverske fru Astri Døvle-Dollis er skilt fra sin mann tannlege Dollis og skal gifte seg med en svenske, direktør Dahlgren. Hun forlater i nær fremtid Norge med alt sitt pikk og pakk. Det er jo kjekt å redde seg i tide!

Angiver!

Grosserer Hans Holter, Bekkefaret, Ullern, er fastlønnot angiver for "kirkedepartementet" i Oslo. Holters hovedoppgave er å reise rundt til nazi-presertene som kurer for Schancke og Feyling. Han er kjent som en av de ledende menn i den nazistiske organisasjonen "Kristen samling". Holter opererer meget sammen med sin kone som er en søster av stor-nazisten professor dr. juris Hermann Harris Aall.